

Z mirom in zaupanjem!

Vzporedno s krvavo vojno gre po svetu živčna vojna, ki velja vznemirjenim živcem in razkrojitvi duha med prebivalce po raznih državah. Včasih se živčna vojna razmahne s tako silovitostjo, ki prekaša silnost in uspehe vojne. Njeno uspešnost pomnožuje propaganda, ki z radijem, z letaki in razširjanjem novic po najetih in plačanih agitatorjih vzbuja med ljudmi nemir, negotovost in nezaupanje v lastno moč. Napadom živčne vojne je danes izpostavljena vsaka država. Tudi naša. Dogodki okoli nas se zapletajo, vznemirjenje se veča. Ljudje se spogledujejo z vprašanjem: »Kaj bo?«

V pomirjenje ljudstvu je pretekli teden spregovorila naša vlada. Predsednik vlade Dragiša Cvetkovič in podpredsednik dr. Maček sta dala časnikarjem tole izjavo: »Pristojni naši činitelji budno in skrbno spremljajo sedanje dogodke ter jih pravilno ocenjujejo. Pri odločanju o teh dogodkih imajo vedno pred očmi naše najvišje narodne in državne koristi: neodvisnost države in njeno ozemeljsko nedotakljivost.« Ta izjava je imela dvojen namen ter ga je tudi dosegla. Pomirila je tiste ljudi med našim prebivalstvom, ki niso tako hladne

krvi in mirnih živcev, kakor je danes potrebno. Hkrati je zopet povedala zunanjemu svetu, da ne bo pod nobenim pogojem odstopila od tega, čemur se nobeden svoje svobode se zaveda: svoji neodvisnosti in nedotakljivosti svojega ozemlja.

Naša država je do obeh sosednih velesil, ki sta v vojni, v dobrih in prijateljskih odnosih. Uradni zastopnik nemškega zunanjega ministrstva v Berlinu je te dni o odnosih med Jugoslavijo in Nemčijo dal pričevanje, da so odlični ter da odličnim diplomatskim odnosom z Jugoslavijo ne bi mogli ničesar dodajati. Italijanski listi tudi hvalijo zunanjo politiko naše države, da je modra ter da vedno računa s stvarnostmi.

Zaupajmo torej vodstvu naše države! To vodstvo je v zanesljivih rokah kneza-namestnika Pavla. Naša vlada je budno in skrbno na braniku naše države, njene neodvisnosti in lepe bodočnosti. Bodimo mirni in značajni! S požrtvovanjem služimo naši državi. S tem služimo sebi, svojim otrokom in njihovi bodočnosti.

Oglejmo si naše komuniste!

Sedanja vojna ni pokazala komunizma v najboljši luči, in to ne v socialnem ne v narodnem oziru. Kljub temu ni komunistična ideja zgubila svojih pristašev. Je sicer utrpela med raznimi narodi upadek tistih, ki so verovali v njeno odrešilnost, toda povsem v nič se njeno pripadništvo še ni razblinilo. Če se število teh pristašev razčleni na razne sloje človeške družbe, se pojavi zanimivo dejstvo, da je komunizem zgubil na svoji privlačnosti med delovnim ljudstvom.

Delavski sloji so spregledali in uvideli, da so ideje marksističnega socializma in komunizma v dejanstvu neostvarljive. Kjer so hoteli osnovna načela marksizma dejansko ostvariti, se je kot rezultat pokazala (najboljši primer je Rusija) ne zgradba na pesek, marveč na tistih temeljih, ki jih marksistični socializem in komunizem najbolj pobijata, to je, na temeljih kapitalizma. Tako so delavci prišli iz hudega dežja zasebnega kapitalizma v še hujši položaj: pod kap državnega kapitalizma.

Gorečniki za komunistično idejo se danes nahajajo v krogih razumnštva in polrazumnštva. »Imamo komuniste učitelje in inženirje, književnike in umetnike, pravnike in zdravnike. V revijalnem časopisju, na srednjih in visokih šolah, v društvih, ki jih snuje razumnštvo za razumnike, se goji miselnost, kot da je uvedba komunističnega gospodarstva in komunistične kulture le še vprašanje dneva«, je rekel ban dr. Marko Natlačen 17. februarja v uvodnem govoru na zasedanju banskega sveta dravske banovine v Ljubljani.

Kje so korenine temu zlu? Morda beda in sanjavo pričakovanje komunističnega raja? Gospod ban odgovarja v svojem govoru: »Vzroki ne morejo biti v bedi, ker sicer bi moralo biti komunistično vse nižje in najnižje državno in samoupravno uslužbenstvo, ki je danes med vsemi sloji najslabše plačano in ki kivi danes res v težki bedi. Vzroki tudi ne morejo biti v napačni poučenosti o »blagodatih« komunističnega režima, ki jo povzročajo divja propagandna književnost, ker se o razumniku pač ne more dvomiti, da loči zrno od plev. Ne morejo niti biti v tradicionalnem (izročnem) slovenskem slovanoljubju, ker pač vsakdo lahko vidi razliko med staro slovansko Rusijo in mednarodnimi sovjeti.«

Kje so torej razlogi? »Med ljudmi, katerih miselnost se giblje od kerensčine (Kerenski je bil zadnji meščanski vladar Rusije pred revo-

lucijo boljševikov, s katerimi se je prej družil) in ljudske fronte pa vse do pravega boljševizma, so gotovo tudi taki, ki stisko časa globoko občutijo in nemirno iščejo izhoda iz nje, pa jim je tek socializacije družabnega reda pri na prepočasen.« Ti ljudje niso dovolj potrpežljivi, da bi mirno pričakali razvoj gospodarskih in socialnih prenosov, ki jih zahteva in prinaša čas in njegove potrebe, niso pa nedostopni za pametne prigovore.

Janko Bejek:

Kam s prekmurskimi sezonskimi delavci?

Zasluzek na Belju

Tujino odsvetujemo, delavcev pa imamo v Prekmurju okrog osem tisoč. Okrog tisoč ali pa še več jih je še sedaj v tujini. Kam torej s temi delavci? Kaj pa dela v državi? Brez dela v tujini ali vsaj v državi naši ljudje seveda ne morejo živeti. Ali nam da država dovolj dela in jela? Poznate vsi državno veleposestvo Belje. Tja hodijo naši delavci že dolgo vrsto let. In tu poudarim, da gre do sedaj za potrebne, siromašni delavci. To so pravi sezonski delavci. Tem gre za življenje, dočim gre drugim za udobnost. Tu se zasluži precej manj. Lansko leto so zaslužili naši delavci tu v šestih mesecih okrog 3500 din, imeli so tam brezplačno hrano, stanovanje, zdravnika in drugo ter tudi brezplačno vožnjo tja in nazaj. Pripomnim, da so naši delavci v Nemčiji okrog osem mesecev. Imamo še tudi nekaj drugih državnih posestev in precej zasebnih. Za primer navajam posestvo Karadžordževo (državna ergela), kjer je dekle zaslužilo lansko sezono (manj kot sedem mesecev) okrog 4000 din, kar je na vsak način lep zaslužek. Tu dobijo delavci plačo v naturalijah, in to pšenico in koruzo, ki jim jo posestvo izplača po dnevni ceni. Ali gre naše delavstvo rado na ta posestva? Lahko rečemo, da ne. Siromaki so seveda izjema. Drugim se pa zdi sramota, da bi šli na delo v državi, ker je to pač bolj za siromake, in kdor gre na ta posestva, je res siromak. Iz mojega kraja bi lahko šli lansko leto vsi v Belje, pa niso hoteli, češ v Belje pa že ne grem. Morda je bilo tako tudi prav, da so prišli na vrsto od drugod bolj potrebni. To samo poudarjam, da ni tako hudo, kot se navadno kriči. Če zaposlimo okrog osem tisoč naših delavcev, bomo imeli vsi dovolj kruha.

»Nedostopna za vsakršen dokaz pa je druga vrsta razumnikov, propagatorjev komunistične misli; to so ljudje materialističnega (materijalno = stvar priznavajočega, dušo in Boga zanikajočega) svetovnega nazora, ki jim za prehod od liberalizma v komunizem ni bilo treba dosti spreminjati svojega gledanja na svet. Nove svobodomiselnine mladine stari liberalizem že dolgo ne zadovoljuje več, pa jim je pri iskanju komunizem svetovnonazorno še najbližje.« In tretja vrsta? To so računarski sebičneži, ki v svoji preprostosti mislijo, da bodo od tople peči prišli v novem komunističnem redu kar na vodilna mesta.

Kakšna sredstva imamo proti temu zlu? Predvsem je treba pospešiti potrebno preosnovno družabnega in gospodarskega reda, in to tem bolj, ker se danes svet spreminja z veliko naglico. »Drugo sredstvo,« je rekel g. ban, »je prava nacionalna (narodna) vzgoja, ki človeka oblikuje po duhovni podobni narodovi. Tej vzgoji nasprotna je tista, ki išče vzorov in zgledov za svoje oblikovanje človeka na vseh mogočih tujih tržiščih in ki se zadovolji s prvim, ki ga najde, samo da ni domač. Biti samemu sebi zvest, je največje dostojanstvo, do katerega se more dokopati kakšen narod.«

Kot tretje in poslednje sredstvo poudarja gospod ban izločitev ljudi z boljševiško miselnostjo iz državnih in samoupravnih služb. Tako je delal pokojni minister prosvete dr. Korosec in bilo bi želeli, da bi njegovemu zgledu v tem oziru sledili vsi, ki so na odločilnih mestih v državi. Pripominjamo, da je v prvi vrsti potrebno, da se izločijo iz vzgojne službe vsi učitelji, profesorji, vzgojitelji in prosvetarji, ki stoje idejno na skrajni levici ali pa so že povsem komunističnega mišljenja. Prav tako je v interesu mladine in domovine nujno potrebno, da se odstranijo iz rok mladine in iz vseh knjižnic, ki so mladini dostopne, vse knjige, knjižice in listi, ki rušijo v duši mladine osnovne krščanske vere in morale ter dajo mladim dušam iz lepe posode piti strup materializma in komunizma.

Pogodbe za Belje in druga posestva v državi so sklenjene

Veseli nas, da bo šlo letos precej več delavcev v Belje kot lansko leto. So že prišli zastopniki državnega dobra Belje v Soboto in so se tu pogodili z Zvezo poljedelskih delavcev. Naši palirje so pa dobili pozive, da se ta dan javijo pri tej zvezi. Štajercem povem, da je palir ali gazda tisti, ki delavce najame, jih nadzoruje in je njihov zastopnik pri posestvu. Letos bo šlo na državno posestvo Belje 2600 delavcev, vmes bodo seveda tudi 15—16 letni, ki tam opravljajo lažja dela.

Plača se je zvišala

Moške osebe dobijo dnevno 20 din, ženske (in tudi mlajši moški) pa 17 din. Vedimo pa, da se v Belju dela skoraj vse v akordnem delu, kjer zaslužijo delavci najmanj okrog 30 din, in to vsi, posebno letos, ko so bile plače pri akordnem delu zvišane za 40%.

Letos smo dobili nekaj novih palirjev

Vodja jim je Horvat Peter od Sebeščana, ki je bil že 12 let zaporedoma v Belju in je danes nekak vodja vseh palirjev. Hrana v Belju ni prvovrstna, vendar je pa obilna in imajo delavci bel, izvrsten kruh na razpolago, kolikor ga hočejo jesti. Da tu ni vse v redu, nam je že znano. O tem sem pisal lansko leto v »Slov. gospodarju«. Država bi morala dati zgled v vsakem oziru. Pa o tem ob drugi priliki. Kdor je siromak, bo rad šel v Belje in bo tudi s plačo zadovoljen. Tudi na zasebnih veleposestvih je plača približno ista. Vsega bo šlo letos na veleposestva v državi okrog 3600 naših de-

lavcev, torej nekako polovica naših pravih sezoncev. V župniji Sv. Sebeščana so trije palirji in sem prepričan, da bodo morali delavce iskati v drugih krajih. Kje pa je več nevarnosti za naše delavce: ali v državi ali v tujini? Nevarnost je tu in tam, ponovno pa poudarjam, da je manj nevarnosti v državi, če je palir res v vsakem oziru dober, če pa palir odpove, je pa konec vsemu. Zato bi morali poglagati več pazljivosti na izbiro palirjev. Da je treba našim delavcem v državi tudi duhovnika, je bilo že ponovno poudarjeno in upamo, da jih bo letos zopet kdo vsaj za nekaj časa obiskal.

Naši palirji na zasebnih veleposestvih so pa večkrat tudi sami krivi, da plača ni večja. Nek naš palir je vodil delavce že več let na neko posestvo; ko je letos prišel na pogajanja, so mu tam pokazali dve pismi od dveh naših mož, ki ponujata delavce po nižji ceni in je tako

moral prevzeti tudi ta. Zveza poljedelskih delavcev je pa pogodbo ovrгла.

Kam pa z ostalimi delavci?

Če jim bo tujina odprta, bodo našli vsi delo. Neko delo bi jim pa morali najti tudi doma. Banovina bo morda dala kaj graditi in bi tam zopet nekaj sto delavcev našlo zaposlitve. Treba pa bo na vsak način potrpeti, saj bo tudi te vojne enkrat konec.

Kaj torej?

Kdor ima doma dovolj kruha, naj ne sili v tujino v teh nevarnih časih. Kdor pa nima kruha, pa naj gre v Belje ali na druga posestva v državi. Četudi bomo kaj stradali, je vendar to manj kot naše življenje. Dela nam je treba, že od nekaj smo navezani na sezonsko delo. Doma je za vse premalo kruha. Vendar se tujine letos bojte! Delavci, želimo vam samo dobro!

Novice iz domačih krajev

Duhovniške vesti. Nastavljen je bil g. Ivan Sukič, provizor v Gor. Petrovcih, za kaplana v Beltincih. — Prestavljeni so bili sledeči gg. kaplani: Franc Podgornik iz Smartna pri Slovenjem Gradcu v Prevalje; Jožef Mihelič iz Griž za kornega vikarja v Maribor; Jožef Škorjanc iz Trbovelj v Griže; Adolf Pikel iz Beltincev v Trbovlje; Franc Kač pride iz Trbovelj za kaplana k sv. Magdaleni v Mariboru; Avguštin Stancer pride od Sv. Petra pod Svetimi gorami za kaplana v Trbovlje; Pankracij Poteko je prestavljen iz Sv. Magdalene v Mariboru v Studence pri Poljčanah; Davorin Petančič gre iz Koprivnice za kaplana v Smartno pri Slovenjem Gradcu; Alojzij Feguš je prestavljen iz Prihove za kaplana v Koprivnico; Jožef Kranjc pride v Prihovo od Marije Snežne.

Petdesetletnica izseljenskega duhovnika. Z očetom Abrahamom se je srečal g. p. Hijacint Podgoršek, ki deluje že 12. leto med našimi slovenskimi izseljenci v Severni Ameriki. Pater Hijacint je dobro znan v Mariboru, kjer je bil velik prijatelj dijaške mladine. Jubilantu naše čestitke z željo, da bi bilo njegovo požrtvovalno delo med izseljenci obilno blagoslovljeno!

Nesreča mlinarskega vajenca. 19 letni Jožef Špindler je bil zaposlen kot vajenec pri mlinarju v Gajševcih v ljutomerskem okraju. Po nesreči je zašel z desnico med jermenje, ki mu je roko strašno razmesarilo ter dvakrat zlomilo. Ponesrečenega so oddali v bolnišnico v Mursko Soboto.

Pri padcu z drevesa obležal mrtev. 73 letni Jakob Javšovec je čistil sadno drevje pri posestniku Maksu Majcenu v Pavlovcih pri Ormožu. Pri žaganju suhih vej na črešnji je omahnil, padel na tla in obležal mrtev.

Hudo se je opekla. Terezija Štamolova, 16 letna kuhinjska vajenka, je nesla v Celju lonec vrele masti in padla. Mast se je polila po njej in so jo spravili v bolnišnico s hudimi opeklinami po obrazu in desni roki.

Avtomobil smrtno nevarno povezil žensko. Na cesti na Polulah pri Celju so našli ljudje starejšo in slabše oblečeno neznanko, ki je ležala v globoki nezavesti s prebito lobanjo. Prepeljali so jo v celjsko bolnišnico. Siroto je povozil kak avto, ki pa se ni zmenil za povozeno, ampak je oddinjal naprej. Neznana ženska je podlegla v bolnišnici poškodb, ne da bi se bila zopet zavedla.

Padel pod voz. Pri vožnji lesa iz gozda je padel pod voz 43 letni delavec Jakob Šelinc iz Mozirja. Kolesa so šla čezenj in so mu nalomila hrbtenico ter ga tudi sicer smrtnonevarno poškodovala po telesu.

Oče treh nepreskrbljenih otrok smrtno ponesrečil. Franc Dornik, delavec na separaciji v Trbovljah, je bil že opetovano prizadet od rudarskih nesreč. Zadnjič mu je stisnil voziček glavo in od takrat ga je večkrat napadala omotica. Ko se je zadnje dni vračal z dela proti domu, ga je prijela nenadoma slabost sredi poti preko bevkških skal. Padel je 20 m globoko in si je tako razbil glavo, da je kmalu po nesreči umrl. Smrtno ponesrečeni je bil že

Kadar kupite

sredstvo proti bolečinam, proti hladu ali hripi in zahtevate

ASPIRIN

pazite, da je vsak zavitek in vsaka posamezna Aspirin-tableta označena z „Bayer“-jevim križem.

Opisno reg. št. 2. br. 7257 od 28. marca 1940.

32 let zaposlen pri rudniku ter zapušča ženo s tremi nepreskrbljenimi otroki.

Padel v prepad in se ubil. Fric Karner, 30 letni delavec kemične tovarne v Hrastniku, je strmoglavil na vrhu opuščenega kamnoloma kemične tovarne na Brnici v 25 m globok prepad in obležal mrtev.

Vlak mu odrezal obe nogi. Na ljubljanskem kolodvoru se je obesil na že premikajoči se mariborski vlak kmet Gorenjc od Sv. Duha nad Krškimi. V trenutku, ko so mu hoteli ljudje pomagati v vagon, je omahnil ter padel pod vlak, kojega kolesa so mu odrezala obe nogi.

Življenjskonevarno se je poškodoval pri padcu. Električar Ciril Pogačnik iz Rožne doline pri Ljubljani je imel delo na vrhu 16 metrov visokega žerjava na Jesenicah. Ko se je vračal po opravljenem delu navzdol po lestvi, mu je spodrsnilo, padel je vznak na progo spodnjega žerjava, od tam pa še 9 m globoko na tla. Prepeljali so ga v brezupnem stanju v ljubljansko bolnišnico.

Mrtvega so potegnili izpod prevrnjenega voza. 58 letni posestnik Franc Golob iz št. Pavla pri Stični na Dolenjskem je vozil stelo. Malo pred domom se je težko naloženi voz prevrnil v potok. Nesrečni voznik je padel v vodo, nanj se je zvalil voz in ga je zadušil. Goloba, ki je oče številne družine, so potegnili mrtvega izpod voza.

50 spraviti na sodnijo. Uro pozneje je orožnik vseh pet peljal po cesti proti trgu, z njim pa je šel tudi župan. Ne besede ni spregovoril s sinom. Včasih ga je ošinil s pogledom in ta pogled je bil hladen, grozen.

9.

Bil je žalosten pogreb, ko so Homanovega Tinča pokopavali. Ljudi je bilo malo, žalovati pa je bilo videti le tiste, ki so bili sorodniki zaradi pretepa zaprtih.

Judež je bil pogrebec. Ko so spuščali krsto v grob, ga je stresla groza. Po eni strani ga je pretresla nesrečna Tinčeva smrt, po drugi strani pa so mu uhajale misli neprestano na to, kaj se bo še zgodilo. Julka, ki je stale nekoliko v strani, je bila tako blede, da je take še ni videl. Petra, svojega brata, je imela posebno rada. Če jo je že to potrla, da je bil brat zraven, ko so se topli in da je bil z drugimi vred zaprt, kako šele bo, ko se bo izpričalo, da je bil prav njen brat — morilec. Izpričati pa se bo moralo, če bodo njega, Judeža, prisilili, da pove po resnici. Ali pa se bo dal prisiliti? Nak, molčal bo Julki na ljubo.

Šele zadnje tedne mu je postalo jasno, kako ljube mu je Julka. Prej niti slutil ni, da je mogoče kakega človeka tako ljubiti. Da bi napravil njej tako hudo žalost — nak, to pač ne! Saj ga ona tudi ni izdala, ko je bil tedaj v stiski in so mu bili lovci čisto za petami. Molčal bo, pa naj se zgodi kar koli.

Podkrajški Judež

Povest iz domačih hribov

Orožnik je pobral nož, bil je ves krvav, pomolil ga je Meležniku pod nos in je strogo vprašal:

»Ali je tvoj?«

»Je,« je odgovoril Meležnik ves prestrašen. »Pa prisegam pred Bogom in vsemi svetniki, prisegam na svojo dušo, da ga jaz nisem zabodel. Noža še v roki imel nisem — kdo drug ga mi je moral iz žepa potegniti.«

Orožnik in občinski možje so se nevarno nasmehnili. Mrkačevemu pa, ki je svojo gonil, da je Meležnik morilec, so vendarle veleli, naj drži jezik za zobmi. Orožnik je zaslišal še nekaj gledalcev. Večidel so se umaknili, ko se je prikazal župan, nekaj pa se jih je že koj spočetka izmuznilo, ko se je pretep začel. Od teh, ki so še bili okoli kegljišča, ni vedel nobeden nič povedati. Bil je tak direndaj, ko so se topli, da nihče od onih, ki so gledali, ni mogel nič natančnega videti. Tudi Judež je povedal, da je bil Tinč že zaboden, ko je on prišel in je Nadvorskega Petra od pretepačev ločil; kdo bi naj bil Tinča zaklal, tega ne more reči. Ko je to izjavil, se je Judežu glas rahlo tresel, pa tega drugi niso opazili.

Po daljšem posvetovanju so se občinski možje in orožnik zmenili, da je treba vseh pet pretepačev še danes

Storklje v Nemčiji. Voditelj nemške ptičje postaje v Rosittenu v Prusiji dr. Schütz je rekel, da je v Nemčiji še kakih 40.000 parov štokeljev, od katerih je vsaj polovica v vzhodni Prusiji. Ni res, da bi se štoklje na pomlad vračale vedno na isto mesto, kjer so bile prejšnje leto, kakor smo doslej mislili. Štoklje si pač poiščejo najprimernejše bivališče in kjer ga najdejo, tam ostanejo. Često je to staro gnezdo, večkrat pa tudi novo. Če se ustavi v istem dimniku stari in pride vanj še novi par štokeljev, pride do hudih bitk in na bojišči obleži včasih več mrtvih in ranjenih. Tudi ne žive vedno skupaj isti samci in samice. Samec si rad večkrat prebere samico. Zgodi se tudi, da se dva samca večkrat stepeta za eno samico, ki